Samostatný knihovník akvizitér (kód: 72-011-R)

Autorizující orgán: Ministerstvo kultury
Skupina oborů: Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání: Samostatný knihovník akvizitér
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 6

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Akviziční činnosti v knihovnách	6
Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností	4
Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení	6
Orientace v aktuálně vydávaných titulech	6
Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů	6
Orientace ve specializovaných elektronických informačních zdrojích	6
Ovládání automatizovaného knihovního systému	6
Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování	6
Zpracování jmenného katalogizačního záznamu dle platných standardů	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 26.06.2019 do: 20.10.2022

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.
V případě ověřování formou případové studie, zadá autorizovaná osoba uchazeči případovou studii 7 dní před konáním zkoušky. Uchazeč odevzdá případovou studii v písemné podobě v rozsahu 1-2 strany v den konání zkoušky.

Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč pro sebe k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí. Ke zkoušce má dále uchazeč k dispozici psací potřeby a papír na poznámky.

Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií, tak jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:
Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.
Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb.
Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Zákon č. č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění
Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích
Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického textu a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. V případě, že se prověřuje znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MAchine-Readable Cataloging) formátu, pracuje se v rámci ověření pouze v rozsahu polí stanovených standardem „minimální záznam pro souborný katalog“, který stanovuje Národní knihovna České republiky.
Pokud je v rámci ověření požadováno vyhledávání, pak není-li konkretizováno jak, je požadováno vyhledávání ve volně přístupném internetu.
Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní kompetence (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má zkoušený k dispozici během přípravy na zkoušku.

Sestavy těchto podkladů ke každé kompetenci jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek.
Ověřování kritérií praktickým předvedením formou předem zadané případové studie má písemnou formu. V případě, že uchazeč prakticky předvádí určité činnosti, tak zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce. Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci samostatného knihovníka akvizitéra.

Každé praktické předvedení má v Pokynech k realizaci zkoušky přiděleno bodové ohodnocení z něhož autorizovaná osoba přidělí až 50 % bodů za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupu. Zbylých až 50 % bodů připadá na výsledek. Pro jedno ověření se body sčítají.
U kritérií, která jsou ověřována ústním nebo písemným ověřením, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování. Maximální bodové hodnocení každého kritéria je součástí Pokynů k realizaci zkoušky. Kritérium je splněno, pokud uchazeč dosáhne alespoň 50% bodů.

U ověření praktickým předvedením je v záznamu o průběhu a výsledku zkoušky rozepsáno bodové hodnocení podle dílčích kritérií, u ústního nebo písemného ověření je uveden celkový počet bodů. Veškeré písemné podklady a přípravy uchazeče budou autorizovanou osobou archivovány po dobu 1 roku.

Požadavky k ověření jednotlivých kompetencí

AKVIZIČNÍ ČINNOSTI V KNIHOVNÁCH
Pro ověření kompetence *Akviziční činnosti v knihovnách* v kritériu a) připraví autorizovaná osoba profily 10 modelových knihoven v sídle do 50.000 obyvatel; základní parametry jsou: typ knihovny, počet svazků, počet uživatelů a jejich složení, oborová profilace knihovny, počet a typ vzdělávacích institucí v sídle, okolí knihovny (jako systému), další specifika významná pro akvizici. Tyto modely mohou být vztaženy ke konkrétním knihovnám nebo mohou být simulovány. Model bude popsán formou dokumentu, v rozsahu 1 strany A4. Pro účel zkoušky bude vybrán jeden profil, který bude uchazeči zaslán 1 týden před konáním zkoušky. Uchazeč na základě přiděleného profilu vypracuje tematický plán, který bude prezentovat formou desetiminutové prezentace v den konání zkoušky.
Pro ověření kritéria písmeno c) připraví autorizovaná osoba seznam 30 témat, z nichž uchazeč obdrží jedno a k němu vyhledá a navrhne k nákupu 10 českých a 10 zahraničních knih, 5 českých a 5 zahraničních časopisů, 2 elektronické knihy a 2 elektronické informační zdroje. U elektronických knih uchazeč prověří možnost licence pro půjčování v knihovnách. Pro vyhledání knih má uchazeč přístup k volnému internetu.
Pro kritérium d) platí, že pro stanovení regionu je obvykle rozhodující místo trvalého nebo přechodného pobytu uchazeče v ČR. Za region je považován kraj.

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ
Pro ověření kompetence *Evidence, katalogizace a adjustace* není nutné připravovat žádné zvláštní pomůcky.

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ
Pro ověření kompetence Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení připraví autorizovaná osoba 100 odborných monografií v českém jazyce a 100 monografií v cizím jazyce (angličtina, němčina), z nichž bude vybrána 1 pro zkoušku v českém jazyce a 1 v cizím jazyce. Uchazeč u obou monografií určí prameny popisu a); vytvoří dle b) bibliografickou poznámku a v krátkém časovém intervalu (8 min.) určí obsah pomocí klíčových slov u jedné jím vybrané monografie z předložených dvou monografií.

ORIENTACE V AKTUÁLNĚ VYDÁVANÝCH TITULECH
Pro ověření kompetence *Orientace v aktuálně vydávaných titulech* připraví autorizovaná osoba soubor 30 titulů periodik, která jsou obsažena v databázi ISSN Národní technické knihovny. Pro ověření kompetence bude vybrán jeden titul.

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ
Pro ověření kompetence *Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů* v kritériu a) připraví autorizovaná osoba soubor 30 publikačních profilů českých nakladatelství, jejichž produkce je vyšší než 50 publikací ročně, z nichž bude pro účely zkoušky vybráno 5. Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba seznam 30 pokračujících děl, vydávaných nejméně 3 různými nakladateli mimo území České republiky minimálně od roku 1970, uchazeč pak určuje pořadí vydavatelů u jednoho z nich. Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba seznam 30 dokumentů z české produkce vydaných v roce předcházejícím roku zkoušky – naučné monografie pro dospělé, zvukové knihy, mapy, VŠ skripta a hudebniny. Dokument bude pro uchazeče identifikován nejméně 2 z těchto údajů: autor, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), popř. ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), nakladatel, rok vydání. Pro účely zkoušky bude z každého typu vybrán jeden dokument.
Pro ověření kompetence budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané v České republice a zemích Evropské unie.

ORIENTACE VE SPECIALIZOVANÝCH ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJÍCH
Pro ověření kompetence *Orientace ve specializovaných elektronických informačních zdrojích,* kritéria a) a b), připraví autorizovaná osoba seznam webových adres portálů z prostředí veřejného internetu a národních elektronických informačních zdrojů, které mohou být předmětem ověření. Z tohoto seznamu budou pro účely ověření vybrány pro kritérium a) jeden zdroj a pro kritérium b) tři zdroje. Pro ověření kritéria c) vyhledává uchazeč ve fondech zahraničních knihoven. Autorizovaná osoba připraví seznam 50 dokumentů, u nichž uvede klíčové údaje: jméno autora, název knihy, část názvu knihy, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy). Při ověřování kritéria je nutné zadat dva různé typy klíčových údajů směřujících ke dvěma různým monografiím. Výběr příkladů se musí pohybovat v rámci aktuální knižní produkce vydané nejdéle 20 let zpětně, pro účely zkoušky budou vybrány 3 dokumenty.

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU
Pro kompetenci *Ovládání automatizovaného knihovního systému* je nutné, aby autorizovaná osoba byla obeznámena s tím, že všechny automatizované systémy pracují na principu modulárního propojení a pokrývají agendy provozu knihovny. Obecné popsání může být vztaženo ke konkrétnímu automatizovanému knihovnímu systému. V rámci kompetence uchazeč prokazuje znalost agend, které lze pokrýt automatizovaným provozem. Dále uchazeč prokazuje v

rámci této kompetence povědomí o tom, že kromě zabezpečení provozu jsou v automatizovaném knihovním systému dostupná data o provozu knihovny, např. kvantitativní ukazatele o počtu a typu dokumentů, uživatelů, výpůjček a jaké možnosti pro organizaci práce v knihovně tato data poskytují. Pro ověření kompetence nejsou nutné žádné speciální pomůcky, kromě psacích potřeb.

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ
Pro ověření kompetence *Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování* je nutné připravit:
pro ověření kritéria a) 50 kopií kartografických dokumentů vydaných od 19. do 21. století,
pro ověření kritéria b) 50 hudebnin vydaných od 19. do 21. století
Z hlediska chronologického se musí u kartografických dokumentů a hudebnin jednat o dokumenty:
10 % dokumentů vydaných v letech 1850–1900
10 % dokumentů vydávaných v letech 1901–1950
20 % dokumentů vydávaných v letech 1951–2010
60 % dokumentů vydaných 2010 – a novějších
Pro zkoušku musí být vybrány dokumenty z různých uvedených období. Uchazeč není předem informován o tom, jaké konkrétní dokumenty budou vybrány.
Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba kopie 50 katalogizačních záznamů zdigitalizovaných rukopisů s lokačními údaji a 50 titulních listů zdigitalizovaných starých tisků.
Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba 50 různých zadání z aktuálně platných znění legislativních norem občanský zákoník, č. 89/2012 Sb., trestní zákoník, č. 40/2009 Sb., zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).
Pro ověření kritéria e) připraví 50 různých zadání (jméno, dílo, působnost, citát etc.) charakterizujících 50 různých osobností z politiky, vědy, kultury a společnosti v Českých zemích v 19. století.

ZPRACOVÁNÍ JMENNÉHO KATALOGIZAČNÍHO ZÁZNAMU DLE PLATNÝCH STANDARDŮ
V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. Jedná se o pravidla RDA (Resource Description and Access – česky popis a zpřístupnění zdrojů, dále jen RDA) včetně platných národních interpretací a formát MARC21 (MAchine-Readable Cataloging, česky „Strojově čitelná katalogizace“, dále jen MARC). Informace o standardech a interpretacích jsou k dispozici na webových stránkách Národní knihovny České republiky v sekci Katalogizační politika. Autorizovaná osoba je povinna sdělit uchazečům 4 týdny před termínem zkoušky aktuální citace manuálů a v den zkoušky informace o pravidlech práce s manuály při zkoušce.

Autorizovaná osoba připraví pro zkoušku sadu různých druhů dokumentů. Celkově se bude jednat o 300 dokumentů, z nichž bude vybráno pro zkoušku 10 dokumentů. Při výběru dokumentů je nutné připravit, není-li uvedeno výslovně jinak, aktuálně vydané dokumenty (vydané maximálně pět let před realizací zkoušky) a zohlednit specifika katalogizačně obtížných dokumentů. Zároveň je nutné zařadit do souboru pouze takové dokumenty, které jsou součástí fondů knihoven s lokální působností.
Soubor pro zkoušku musí být připraven v těchto strukturách:
20 % beletrie pro dospělé
15 % beletrie pro děti
15 % naučná literatura pro dospělé
10 % naučná literatura pro mládež
8 % jazyková učebnice
8 % turistický nebo cestovní průvodce
4 % mapa
4 % jazykový slovník
4 % audiokniha (volitelně CD, DVD, online)
4 % hudebnina (volitelně notová partitura, zpěvník)
4 % pokračující dílo vydané v posledních pěti letech (min. rozsah 3 díly)
4 % pokračující dílo vydávané kontinuálně od roku 1970 (pro účely zkoušky pouze vybrané ročníky z aktuálně vydané produkce)

Z hlediska jazykového musí soubor obsahovat
70 % dokumentů v českém jazyce
10 % dokumentů v anglickém jazyce

10 % dokumentů v dalších jazycích Evropské unie
10 % dokumentů ve slovenském jazyce

Z hlediska formy se musí jednat o
80 % dokumentů v papírové formě
20 % dokumentů v elektronické formě (volitelně CD, DVD, online)

Z hlediska náročnosti katalogizace se musí jednat o
20 % dokumentů s více než dvěma původci (fyzická osoba či korporace)
30 % dokumentů vydaných v rámci edice
50 % dokumentů vybere autorizovaná osoba libovolně

Hodnocení

AKVIZIČNÍ ČINNOSTI V KNIHOVNÁCH
3 x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 300 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ
2 x písemné ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ
1 x ústní ověření, 100 bodů
1 x písemné ověření, 100 bodů
1 x praktické předvedení, 100 bodů
Celkem 300 bodů

ORIENTACE V AKTUÁLNĚ VYDÁVANÝCH TITULECH
1 x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
1 x praktické předvedení, 100 bodů
Celkem 200 bodů

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ
4 x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 400 bodů
1 x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

ORIENTACE VE SPECIALIZOVANÝCH ELEKTRONICKÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJÍCH
1 x praktické předvedení, 100 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU
2 x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 200 bodů

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ
5x praktické předvedení po 100 bodech
Celkem 500 bodů

ZPRACOVÁNÍ JMENNÉHO KATALOGIZAČNÍHO ZÁZNAMU DLE PLATNÝCH STANDARDŮ
5 x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 500 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
2 x praktické předvedení a ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů

Celkem 800 bodů

Celkově může uchazeč získat 3500 bodů. Pro úspěšné splnění zkoušky je potřeba dosáhnout alespoň 75 % úspěšnosti, tj. 2625 bodů.

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)
Národní knihovna ČR
Národní technická knihovna
Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze
Knihovna Antonína Švehly Ústavu zemědělské ekonomiky a informací
Městská knihovna Kutná Hora
Knihovna Kroměřížska
Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích